

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1954
Suga:	<i>Dianthus arenarius ssp. arenarius</i>
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0536500
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Pāvilostas pelēkā kāpa
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	31.03.2024.
Vispārējās piezīmes:	<p>Smiltāja nelīķe ir nereti sastopama suga Baltijas jūras un Rīgas jūras līča rietumu piekrastē. Smiltāja nelīķei ir divas pasugas – tipiskā pasuga <i>Dianthus arenarius ssp. arenarius</i> un Prūsijas smiltāja nelīķe <i>D. arenarius ssp. borussicus</i>. <i>Dianthus arenarius</i> subsp. <i>arenarius</i> lielākoties sastopama Kurzēm, tās piejūras reģionos. Savukārt <i>Dianthus arenarius</i> subsp. <i>borussicus</i> – galvenokārt aug iekšzemes reģionos – sausos priežu mežos un iekšzemes kāpu apvidos (Gavrilova 1999, Priedītis 2014). Tipiskā pasuga Eiropas mērogā ir reta – sastopama tikai jūras piekrastē Baltijas valstīs un Zviedrijā. Otra pasuga aug tālāk no jūras iekšzemē, tomēr novērots, ka nereti piekrastē abas pasugas aug kopā, un, kā atklājās 2023. gada izpēti laika, kas tika īstenota projekta “Smiltāja nelīķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā”, arī piekrastes teritorijās, kas ir uz austrumiem no Rīgas, konstatēti tikai otra pasuga subsp. <i>borussicus</i>. (Latvijas Dabas..., 2023).</p> <p>Raksturīgākie tipiskās smiltāja nelīķes pasugas biotopi ir sausi priežu meži, pelēkās kāpas un smiltāju pļavas (Gavrilova 1999). Pelēkajās kāpās suga vairāk sastopama vietās ar zemu augāju, kur ir salīdzinoši mazs lakstaugu, sīkrūmu un sūnu segums (Laime 2010). Vietām plašas smiltāja nelīķes audzes veidojas kāpu un smiltāju zālajos (Stola 2012).</p> <p>Sugu apdraud ekosistēmu degradācija un pārveidošana, paplašinoties apbūves, tūrisma un rekreācijas teritorijām, pieaugot sporta un atpūtas aktivitātēm, invazīvo sugu ietekmei, un dabiskās sukcesijas rezultātā notiekot pārmaiņām augāja struktūrā un sugu sastāvā. (Laime, 2023).</p>

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	40 204

Lauks	Paskaidrojums															
	<p>Aprēķinos izmantoti dati no 2023.g. sugas uzskaites, kas veikta projekta “Smiltāja neļķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā” (Latvijas Dabas., 2023) ietvaros. Uzskaiti veikusi S. Elksne. 2023.g. sugas uzskaitē populācijas minimālais vērtējums ir 36 701 indivīds, bet maksimālais – 44 041 indivīds (Latvijas Dabas., 2023). Rēķināts vidējais ģeometriskais (<i>Excel</i> funkcija GEOMEAN) no 2023. gada minimālās un maksimālās populācijas uzskaites datiem.</p> <p>Suga DL “Pāvilostas pelēkā kāpa” teritorijā inventarizēta 2016. un 2023. gadā. 2016. gadā monitoringu veica E. Biseniece. Populācijas minimālais lielums bija 3212 indivīdi, bet maksimālais – 272 467 indivīdi (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>Nemot vērā, ka dabas lieguma teritorijā nav vērojamas kādas ļoti būtiskas izmaiņas, tad ticamākais iemesls populācijas skaita izmaiņām 2016. un 2023. gadā ir dažāda ekstrapolācijas aprēķinu interpretācija, piemēram, 2016. gadā par minimālo populācijas eksemplāru skaitu pieņemts tikai faktiski transektēs saskaitītais smiltāja neļķes ceru skaits, kas neatspoguļo reālo situāciju, jo transektes aizņem tikai nelielu platību no visa dabas lieguma un šādu pieņēmumu varētu izdarīt tikai tad, ja ārpus transektēm neļķe nebūtu sastopama. Maksimālais skaits 2016. gadā aprēķināts uz visu dabas lieguma platību, tāpēc tas ir ievērojami lielāks, bet šādi nebūtu pareizi ekstrapolēt, jo ne tuvu visa teritorijas platība ir piemērota smiltāja neļķes augšanai (Latvijas Dabas., 2023).</p>															
Unit_CV	<p>Indivīdi</p> <p>Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).</p>															
Habitat	Annex I vairāki															
Annex I	<p>2130*, 2140*, 2170 un 2180</p> <p>Smiltāja neļķe DL “Pāvilostas pelēkā kāpa” teritorijā sastopama četros ES nozīmes aizsargājamajos biotopos – 2130* <i>Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas</i>, 2140* <i>Pelēkās kāpas ar sīkrūmu audzēm</i>, 2170 <i>Pelēkās kāpas ar ložņu kārkļu</i> un 2180 <i>Mežainas piejūras kāpas</i>.</p>															
Annex I_area_USE	<p>15,57 ha</p> <p>Smiltāja neļķei piemērotā biotopu platība noteikta projekta “Smiltāja neļķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā” ietvaros (Elksne, 2023; Latvijas Dabas., 2023). Sugai piemērotā biotopu izplatība redzama 1. pielikuma 1. attēlā.</p>															
Other_area_USE	Na															
OK_DEN	<p>Smiltāja neļķes populācijas blīvumi (blīvuma mērvienība – indivīdi/ha) Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar oranžo krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija.</p> <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN, ind./ha</th><th>Blīvums</th></tr><tr><td>Užava</td><td>3071.65</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Pāvilostas pelēkā kāpa</td><td>2582.13</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Plieņciema kāpa</td><td>1230.19</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Ziemeupe</td><td>1196.31</td><td>Augsts</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums	Užava	3071.65	Augsts	Pāvilostas pelēkā kāpa	2582.13	Augsts	Plieņciema kāpa	1230.19	Augsts	Ziemeupe	1196.31	Augsts
N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums														
Užava	3071.65	Augsts														
Pāvilostas pelēkā kāpa	2582.13	Augsts														
Plieņciema kāpa	1230.19	Augsts														
Ziemeupe	1196.31	Augsts														

Lauks	Paskaidrojums		
	Čipka	1160.00	Augsts
	Engures ezers	461.66	Optimāls
	Ķemeru nacionālais parks	397.18	Optimāls
	Slīteres nacionālais parks	315.63	Optimāls
	Ovīši	194.40	Zems
	Būšnieku ezera krasts	61.11	Zems
	Ragakāpa	41.50	Zems
	Ances purvi un meži	4.11	Zems
OPT_DEN	Optimālais blīvums izvēlēts, balstoties uz eksperta viedokli, salīdzinot sugas blīvumus visās Natura 2000 teritorijās, kur suga sastopama. Par optimālo blīvumu izraudzīts Slīteres nacionālā parka blīvums – 315,63 indivīdi/ha (zemākais no optimālajiem blīvumiem). DL “Pāvilostas pelēkā kāpa” blīvums ir otrs augstākais starp visām N2000 teritorijām.		
OK_NEW	Nē.		
AREA_NEW	0		
OK_INT	Nē. Jautājumu par indivīdu translokāciju izskata tikai gadījumos, kad Biotopu direktīvas 17. Panta ziņojumā sugas aizsardzības stāvoklis novērtēts kā U2.		
IND_INT	0		
Papildus nosacījumi	Visā dabas lieguma teritorijā izklaidus konstatētas invazīvās sugas – skarainā ģipsene <i>Gypsophylla paniculata</i> un krokainā roze <i>Rosa rugosa</i> , tādēļ nepieciešams veikt šo sugu ierobežošanas pasākumus. Nākotnē (3-5 gadu 3iotop) ieteicams izvērtēt iespēju retināt apaugumu ar priedēm pelēko kāpu 3iotopes, jo atsevišķās vietās priedes saaugušas blīvi, veidojas noēnojums, biezs nobiru slānis (Latvijas Dabas..., 2023).		
Cits lauks			

Izmantotā literatūra

Baroniņa, V. 2014. Dabas aizsardzības pārvalde, 2017 un 2022. Augu monitoringa metodika Natura 2000 teritorijās un ārpus tām. 20 lpp. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/13936/download>

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Elksne, S. 2023. Natura 2000 teritorijas – dabas lieguma “Pāvilostas pelēkā kāpa” vaskulāro augu sugu, sūnu un ķērpju monitoringa anketa. Smiltāja neļķe. Npublicēts materiāls.

Gavrilova, G. 1999. Latvijas vaskulāro augu flora: Neļķu dzimta (Caryophyllaceae). Latvijas Universitāte, Rīga, 104 lpp.

Laime, B. 2010. Latvijas kāpu un pludmaļu fitosocioloģiskais raksturojums Baltijas jūras reģiona kontekstā. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte, Bioloģijas fakultāte, Rīga, 122 lpp.

Laime, B. 2023. *Dianthus arenarius* L. datu lapa. LIFE projekts LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne”. Npublicēts materiāls. 3 lpp.

Latvijas Dabas fonds. 2023. Smiltāja neļķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā. Rīga, 116 lpp.

Priedītis N., 2014. Latvijas augi. Rīga, Gandrs, 888 lpp.

Stola, A. 2012. Smiltāja neļķes *Dianthus arenarius* L. subsp. *arenarius* populācijas vitalitātes ietekmējošo faktoru novērtējums. Maģistra darbs. Latvijas Universitāte, Bioloģijas fakultāte, Rīga, 48 lpp.

1.pielikums

1.attēls. Smiltāja neļķei piemēroto biotopu 2130 Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas, 2140* Pelēkās kāpas ar sīkrūmu audzēm, 2170 Pelēkās kāpas ar ložņu kārklu un 2180 Mežainas piejūras kāpas izplatība DL “Pāvilostas pelēkā kāpa” teritorijā. Pamatkarte: LVM GEO. Kartogrāfisko materiālu sagatavoja E. Mortuļevs.*